

Prijímacie skúšky zo slovenského jazyka a literatúry
5-ročné bilingválne štúdium - 29.4.2024

Ukážka 1

B. S. Timrava – Za koho ísť (upravené)

Dnes predstavil mi ujec učiteľov. Obaja prišli naraz na ferbličku, ako boli navyknutí chodiť každé popoludnie. Zdvorilo sa mi uklonili, keď ich ujec predstavil, a hneď sadli k stolu. **Sedel- sme tu na dvore v chládku pod stromom, v spoločnosti tetk-n-ch kač-c a sliepok.** Čítala som trochu bokom román – mala som teda čas obdivovať oboch učiteľov. Jeden, menom Rudolf Mišov, bol vysokej, tenkej postavy, mal čierne vlasy začesané na čele a ostré nepokojné oči. Doniesol v oboch vreckách kabáta po fľaši piva – vavel málo a držal sa čo najvážnejšie. To bol kantor.

Druhý, menom Samuel Bút, bol tučný, buclatý mladík peknej, ale úplne nevýraznej tváre, postava jeho bola nahrbená, akoby od mladosti ťažké batohy nosil. Jedol kyslú smotánku, čo im tetka doniesla, a vavel naraz, trhano, akoby každé slovo od druhého odrezal. Rozprával o svojej susede, pastierovej žene, ako si bije muža, a ako jeho druhý sused, žid, vystrčil kováča zo sklepu, že mu nadal do Áronov a Mojžišov. **Hoci stále drkotal, najviac zjedol a vypil.** Ujec a kantor ho len obdivovali a smiali sa jeho rečiam. Bolo vidno, že všetci traja žijú v najlepšej zhode.

Vysvetlivky: ferblička – hazardná hra

kantor – organista a spevák v kostole

sklep – obchod

1. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky?

- A) Postavy majú problém s alkoholizmom.
- B) Jedna z hlavných postáv vyhodila kováča z obchodu.
- C) Učitelia trávajú svoj voľný čas stereotypne.
- D) Ujec zoznámil hráčov hry medzi sebou navzájom.

2. Koľko postáv vystupuje v ukážke?

- A) 3
- B) 4
- C) 7
- D) 8

3. Ktorý vetný člen sa pri opise postáv v podčiarknutých vetách v ukážke nenachádza?

- A) slovesno-menný prísudok
- B) nezhodný prívlastok
- C) prístavok
- D) zhodný prívlastok

4. Ktoré tvrdenie nevyplýva z ukážky?

- A) Ujec sa z Búta vysmieval.
- B) Bút prerušovane rozprával, pretože pomedzi to jedol.
- C) Učitelia sú v ukážke vykreslení kontrastne.
- D) Učitelia sa správali slušne.

5. Čo je primárnym cieľom autorky v ukážke?

- A) opísať
- B) vysvetliť
- C) vyrozprávať
- D) zamyslieť sa

6. Do ktorej skupiny zaradujeme slová uvedené vo vysvetlivkách pod ukážkou?

A) historizmy	B) archaizmy
C) cudzie	D) zastarané

7. V ktorej možnosti sa nachádzajú i,í/y,ý, ktoré môžeme v danom poradí a pravopisne správne dosadiť do zvýraznenej vety v ukážke?

A) i, i, ý, í	B) i, y, ý, í
C) i, y, ý, i	D) y, i, y, i

8. Vyberte možnosť, v ktorej dochádza k spodobovaniu znejšej spoluhlásky na neznelú.

A) prišli naraz na ferbličku	B) mala som čas obdivovať
C) najviac zjedol a vypil	D) hneď sadli k stolu

9. Vypíšte zo zvýraznenej vety v druhom odseku ukážky slovo s neslabičnou predponou.

Ukážka 2

Táto krajina pripomína babkinu truhlu: Otvoríš ju a zrazu ti v srdci zavonia materina dúška suchý kvet lípy a majorán Táto krajina pripomína chrám: Chorál o človeku znie v nej bez prestania Studničky na jej medziach sú plné chladnej svätej vody	<u>vysoko na horských lúkach</u> <u>v gotických vežiach</u> <u>zelených katedrál</u> <u>nežné spieže oviec zvonja</u> <u>a vôňa rumančeka</u> <u>ľahučká ako závoj</u> <u>svadobný</u> <u>potichu klesá do údolia</u> Táto krajina pripomína chrám V pásiku modrých dymov nad dedinou vonia živica – vrchársky tymián	Keď vchádzaš do tejto krajiny chcel by si pokľaknúť ukloniť sa po pás a srdcom zabúchať na dubové dvere ale je to darmo: dvere sú otvorené a spoza nich ťa víta ľudský hlas: Nekľakaj! Veď si jeden z nás! A nie si v kostole! Chlieb a soľ ťa čaká na stole. <i>Mikuláš Kováč – Táto krajina (dostupné na: https://www.postoj.sk/15965/tato-krajina-mikulas-kovac)</i>
---	---	--

10. Ktorým slovom môžeme nahradiť slovo truhla v druhom verši ukážky tak, aby sa nezmenil jeho význam?

- A) stôl B) komoda C) kolíska D) komora

11. Ktoré pocity nevystihujú ukážku?

- A) úcta a oslava B) radosť zo života a ľudský chlad
C) pokora a neha D) bázeň a prijatie

12. Ktorý ľudský zmysel sa v podčiarknutej časti ukážky nenachádza?

- A) chuť B) čuch C) zrak D) sluch

13. Do ktorého druhu lyriky zaradíme ukážku?

- A) prírodná B) ľúbostná
C) vlastenecká D) rozprávacia

14. Ktorý umelecký prostriedok sa vo zvýraznenej strofe ukážky nenachádza?

- A) metafora B) prirovnanie
C) personifikácia D) epiteton

15. Prvky ktorého slohového útvaru sa nachádzajú v ukážke?

- A) charakteristiky osoby B) opisu pracovného postupu
C) umeleckého opisu D) odborného opisu

16. Vypíšte z ukážky slovo, ktoré označuje zbytočnú snahu.

17. Označte pravdivé tvrdenie. V prvom stĺpci ukážky sa nachádza:

- A) viac ako jeden nezhodný prívlastok
- B) viac ako jeden slovesno-menný prísudok
- C) ani jedno privlastňovacie zámeno
- D) iba jedno príslovkové určenie miesta

Ukážka 3 - upravené

Ťavy z Kene nakazené respiračným vírusom

MERS bol prvýkrát identifikovaný v Saudskej Arábii v roku 2012 a v súčasnej dobe proti nemu neexistuje vakcinácia ani liečba. Dodnes ním bolo nainfikovaných 1 595 ľudí vo viac než **20** krajinách – 571 z nich zomrelo. Väčšina nakazených ľudí síce dostala vírus od iných ľudí, avšak vedci si myslia, že ťavy sú pravdepodobne veľkou úschovňou pre tento vírus, ktorý sa z nich prenáša aj na ľudí.

Tím vedcov z Liverpoolskej univerzity analyzoval 335 dromedárov – jednohrbých tiav – z deviatich čried z kraja Laikipia v Keni. Výsledky ukázali, že 47 % z nich malo v krvi protilátky na MERS, čo znamená, že tieto ťavy boli vystavené nebezpečnému vírusu.

Presný rozsah hrozby ešte nie je známy, pretože nevieme, či je tento vírus univerzálne zoonotický (prenosný medzi zvieratami a ľuďmi). Síce sa v súčasnosti nedá vylúčiť, že MERS sa môže preniesť z ťavy na človeka, zdá sa, že **ak je to možné, deje sa to len veľmi ojedinele**, pretože dodnes na túto chorobu v Keni ešte nikto neochorel. Je možné, že mutácie, ktoré by vírus spravili zoonotickým, sa na Blízkom východe vyvinuli ešte len nedávno. Práve Blízky východ je totiž miesto, kde sa MERS v súčasnosti koncentruje.

Sharon Deem zo Saint Louis Zoo Institute for Conservation Medicine dodala, že po celom svete narastá dopyt po živočíšnych výrobkoch (ako napríklad po mäse či mlieku) a rozmach tohto trhu ponúka chudobným farmárom cestu z chudoby. Zoonotické choroby sú však pre tento trend veľkým nebezpečenstvom. Až ďalší výskum ukáže, či sú MERS-om ohrozovaní aj ľudia v Keni a iných subsaharských krajinách.

20.10.2015 21:50:56 | Ján Klučár

sciencedaily.com | Počet zobrazení: 2150x

dostupné na:

<http://www.equark.sk/index.php?cl=article&iid=2887&action=itemclick&tname=inlist&pr=click,default>

18. Vypíšte z prvého odseku ukážky jedno neplnovýznamové sloveso.

19. Zvýraznenú číslovku v prvom odseku ukážky napíšte pravopisne správne.

20. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky?

- A) Vedci dokázali, že dromedáre z oblasti Blízkeho východu sú prenášačmi vírusu MERS na človeka.
- B) Ľudia sa MERS-om nakazili prostredníctvom konzumácie mliečnych výrobkov.
- C) Súčasným ohniskom nákazy MERS-om je celá Afrika Saudská Arábia.
- D) Možnou príčinou zoonotizmu môžu byť mutácie vírusu MERS.

21. Vypíšte z textu cudzie slovo, ktoré vyjadruje zmenu, variáciu vírusu.

22. Akým slovotvorným postupom vzniklo slovo **nebezpečnému**?

- A) skladaním
- B) odvodzovaním príponou
- C) odvodzovaním príponou aj predponou
- D) spájaním

23. Ktorý slovný druh sa v podčiarknutej časti ukážky nenachádza?

- A) vzťahové prídavné meno
- B) príslovka
- C) ukazovacie zámeno
- D) vokalizovaná predložka

24. Označte možnosť, v ktorej sú správne určené gramatické kategórie prídavného mena v slovnom spojení z *Liverpoolskej univerzity*.

- A) muž. rod, singulár, genitív
- B) žen. rod, singulár, genitív
- C) žen. rod, singulár, datív
- D) muž. rod, singulár, datív

25. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky?

- A) Vedci zistili totožnosť MERS-u pred viac ako 15 rokmi.
- B) V dnešnej dobe síce neexistuje proti MERS-u vakcína, ale je dobre liečiteľný.
- C) Do roku 2015 zomrela na MERS približne tretina infikovaných osôb.
- D) Vedci zo Saint Louis Zoo Institute skúmali kvôli MERS-u jednohrbé ťavy.

ODPOVEĎOVÝ HÁROK
Slovenský jazyk a literatúra
29. 4. 2024

Kód žiaka

	Odpoveď	Body
1.	C	
2.	B	
3.	B	
4.	A	
5.	A	
6.	B	
7.	A	
8.	D	
9.	zjedol	
10.	B	
11.	B	
12.	A	
13.	A	
14.	C	
15.	C	
16.	darmo	
17.	A	
18.	bol / bolo / sú / byť	
19.	dvadsiatich	
20.	D	
21.	mutácia / mutácie	
22.	C	
23.	B	
24.	B	
25.	C	

Počet bodov:

/25

Počet percent:

Hodnotili: